

Hvordan ser religionerne på aktiv dødshjælp?

Vores opgave som mennesker er at forvalte og værne om det givne liv; både vores eget og andres liv, skriver sognepræst Dan Månsson

16. januar 2012, kl. 0:00

Af Safia Aoude , Dan Månsson og Linda Clod Præstholm

Kristne Dan Månsson, muslimske Safia Aoude og buddhistiske Linda Clod Præstholm svarer, at aktiv dødshjælp ikke er en god vej ud af lidelse og sygdom for troende

Spørgsmål:

Jeg har skrevet en opgave med udgangspunkt i etik, og hvordan etiske spørgsmål som blandt andet aktiv dødshjælp kan inddrages i undervisningen?

Jeg vil gerne spørge: Hvordan ser de forskellige religioner på aktiv dødshjælp?

Med venlig hilsen

Karin

Svar:

KRISTENDOM:

Aktiv dødshjælp er en udfordring for den kristne kirke og dermed for en kristen.

Som medmenneske til en forpint døende kan det føles som en tillokkende udvej at fremskynde døden. Ud fra en almenmenneskelig tanke om, at vi i døden er fri for smerte.

I den bibelske fortælling er livet Guds gave. Gud giver, og Gud tager liv. Det skal vi altså overlade til Gud. Vores opgave er at forvalte og værne om det givne liv; både vores eget og andres liv. Vi er ikke overladt til os selv i det; Gud er også livets opretholder og den medlevende.

Som kristent menneske må jeg sige, at aktiv dødshjælp er medlidenhedsdrab. Hvordan jeg end vender eller drejer argumenterne for dødshjælpen, er det drab. Og drab er en overtrædelse af det femte bud.

Mange i den sekulariserede og rige del af verden har antaget romantiske forestillinger om livet og døden. Vi har også krav til det gode liv. Derfor problematiserer vi Gud som livets opretholder og medlevende livsledsager. Vi oplever, at i en kultur, der tidligere har bygget på kristne værdier, ønsker flere mennesker at tage sagen i egen hånd.

Lægevidenskaben har givet os en række muligheder for at helbrede og forlænge liv. I mange sammenhænge er vi glade for de landvindinger. De betyder, at mange mennesker i dag kan behandles for sygdomme, man tidligere døde af.

Lægelig behandling skal redde og værne om livet. Det giver udfordringer til behandlingen af uhelbredeligt syge mennesker. Lægerne skal beslutte, om deres behandling skal sigte mod livsforlængelse eller alene være smertebehandlende. Det kan være vanskelige overvejelser. Patienten kan også selv komme med ønsker, der kolliderer med den lægelige vurdering. Det er vilkår vi må leve med, indtil alternativ smertebehandling ser dagens lys.

Et andet og til tider overset felt er de kronisk syge, som ikke er livstruet på kort sigt, men som konstant lever med så stærke smerter, at livslysten er minimal eller helt væk. I lyset af det femte bud er aktiv dødshjælp udelukket, uanset hvor afklaret den syge end er.

Næstekærlighedens medlidenhed må drive os til en intensivering af forskningen i de kroniske sygdomme og i smertebehandlingen, ikke til aktiv dødshjælp.

Når vi har spørgsmålet om aktiv dødshjælp for os, så handler det ikke kun om, hvordan vi aktivt skal lindre eller fjerne den fysiske smerte.

Det handler i lige så høj grad om de andre smerter, som griber ind i den fysiske smerte, nemlig den psykiske, sociale og eksistentielle/åndelige smerte. Omsorgen for hele mennesket må have øje for alle fire aspekter. I dem ligger alternativer til den aktive dødshjælp, som vi i lige så høj grad som de medicinske skal udforske og tilbyde den lidende.

Udviklingen af og praktiseringen af omsorg for hele det smerteramte menneske kunne flytte fokus fra det stærke pres på ønsket om aktiv dødshjælp.

Med venlig hilsen

Dan Månsson

Teolog og sjælesørger

ISLAM:

Aktiv dødshjælp er ikke tilladt i islam. Med aktiv dødshjælp menes der en aktiv handling, som fremskynder døden hos en syg eller såret person, der selv beder om det, og som ikke har mulighed eller evner til at begå selvmord.

Alle islamiske lærde er enige om, at en handling, der ville fremskynde døden hos et andet menneske er at sidestille med mord, og at en handling, man selv foretager, og som fremskynder dødsøjeblikket, er at betragte som selvmord. I begge tilfælde er aktiv dødshjælp ikke tilladt i islam.

Med hensyn til passiv dødshjælp, så er der delte meninger hos de lærde.

Med passiv dødshjælp menes en handling, hvorved man gennem at undlade en behandling fremskynder sygdomsforløb, som man regner med, er dødelig uden videre behandling, hvorved døden indtræder ad naturlig vej. For eksempel ved ikke at genoplive et hjertestop eller ved ikke at give livsforlængende medicin til en kræftsyg.

Visse islamiske lærde har hævdet, at medicinsk behandling ikke er nødvendig (wajib) men kun tilladt. Derfor er det tilladt at vælge at afstå fra medicinsk behandling og i stedet for sætte sin lid til Gud alene og nøjes med tålmodighed. Ikke alle islamiske lærde er enige i dette.

I islamisk litteratur kender man et tilfælde, hvor en af profeten Muhammeds samtidige var såret og ikke kunne holde smerten ud. Jundub ibn Abd-Allaah (må Allah være tilfreds med ham) fortæller:

Allahs budbringer (Allahs fred og velsignelser med ham) sagde: "Blandt dem, der kom før jer, var der en mand, der var såret og ikke kunne holde det ud; så han tog en kniv og stak sig i hånden, og blodet holdt ikke op med at flyde, indtil han døde. Allah har sagt: "Min tjener fremskyndte sin død; Jeg har forbudt ham Paradis." (Bukhari, 3276; Muslim, 113)

Abu Hurayrah (må Allah være tilfreds med ham) beretter, at Profeten (Allahs fred og velsignelser med ham) har sagt: "Den, der kaster sig fra et bjerg og dræber sig selv, vil komme i ilden, hvor han vil kaste sig ned igen og igen for altid. Den, der tager gift og dræber sig selv, han vil holde giften i sin hånd i ilden og drikke den igen og igen for altid. Den, der dræber sig med et stykke jern, dette stykke jern vil han holde i sin hånd i ilden og han vil stikke sig i maven med det igen og igen for altid." (Bukhari, 5442; Muslim, 109)

Med venlig hilsen

Safia Aoude

Muslimsk forfatter og debattør

BUDDHISME:

Hvordan forholder man sig til aktiv dødshjælp inden for buddhismen?

Et af hovedargumenter for eutanasi er, at det skal være muligt for svært lidende patienter selv at beslutte, om og hvornår de vil dø.

Der er altså tale om en bestemt gruppe, de svært lidende, og man forstår dermed, at medlidenhedsdrabet har til hensigt at slutte lidelsen. Netop lidelsen mener buddhister er uundgåelig, så længe sindet ikke er befriet eller erkendt. Hvis kroppen dør, som ved aktiv dødshjælp, betyder det ikke, at lidelsen ophører. Den vil sandsynligvis fortsætte efter kroppens død, i mellemtilstanden indtil næste genfødsel eller i den nye krop.

Derfor vil mange buddhister mene, at den rette vej ud af lidelsen ikke er at tage livet af sig selv. Tværtimod vil buddhisterne opleve lidelsen som en virkning af tidligere indtryk i sindet, altså en årsag-virknings-effekt, også kaldet karma, hvilket vil sige, at årsagen vil give virkning, ubetinget om man slår kroppen ihjel.

Desuden vil et drab, hvad enten det er på én selv eller andre, give yderligere dårlige indtryk i sindet og dermed mere lidelse i fremtiden. En praktiserende buddhist vil formodentlig betragte

svær lidelse som et udtryk for at slippe af med dårlig karma, i fald at man forholder sig til den svære situation med den rette indstilling.

En buddhist vil derfor øjensynligt prøve arbejde med lidelsen på andre planer, for eksempel gennem meditation og med sin generelle indstilling. Det er dog ikke imod buddhistisk opfattelse at mildne lidelsen med smertestillende midler eller andre hjælpemidler, og som sagt kan man også arbejde med indstillingen i alvorlige og lidelsesfulde situationer.

Man kan være glad for, at man slipper af med dårlig karma, man kan opleve, at selvom man har akkumuleret dårlig karma, har man samtidig så god karma, at man har mulighed for at ligge på et dejligt hospice, at få hjælp af en masse godhjertede folk og at modtage smertestillende medicin.

Den buddhistiske opfattelse af alvorlig sygdom, lidelse og død skal derfor ikke forveksles med, at man skal lide for en hver pris. Der er tale om en langt mere nuanceret forståelse, som altså indebærer bevidstheden om flere liv, om årsag og virkning, og om at arbejdet med sindet sker i alle situationer også gennem alvorlig sygdom og i dødsøjeblikket.

Igennem historien har der endda været eksempler på yogier og lamaer, som tager andres lidelse på sig i situationer, hvor de er blevet ramt af alvorlige, dødelige sygdomme. Og en lama eller yogi vil med sikkerhed også være bevidst om, at de ved deres tilstedeværelse og sygdom giver andre mulighed for at skabe gode indtryk i sindet, idet de giver andre mulighed for at hjælpe dem i de svære situationer.

Lidelsen i buddhismen betragtes derfor - ligesom i kristendommen - som et grundvilkår i livet hos de ikke-befriede væsner, men også som noget, der ikke forsvinder med livet, idet at lidelsen har en anden årsag end blot det menneskelige legemes tilstand.

Det er derimod sindets tilstand der ligger til grund for lidelsen, og derfor er det også muligt at slutte oplevelsen af lidelse, selv i den levende krop. Buddhismen viser dermed en anden udvej ud af lidelsen, som altså ligger i at arbejde med sindet gennem viden, meditation og bevidst adfærd.

Med venlig hilsen
Linda Clod Præstholm
Buddhist og sygeplejerske